DIDAKTICKÉ UKOTVENÍ

DLOUHODOBÝ CÍL

- Žák vyjádří vlastní představu o funkci a významu historických objektů a motivů ve veřejném prostoru.
- Klíčové kompetence k řešení problémů: Žák navrhne plán pro zkoumání a řešení specifického výzkumného problému.

CÍL AKTIVITY

- Žáci rekonstruují historii Lučan nad Nisou s využitím rodinných příběhů a přiřazují osobní životní cesty k historickým událostem.

OVĚŘITELNÉ VÝSTUPY

- Žáci rozpoznávají hřbitovy jako historické prameny.
- Žáci přiřazují životní události k historické časové ose.
- Žáci identifikují souvislosti mezi osobními osudy a politickým vývojem.
- Žáci si rozvíjejí porozumění pro historii německo-českého pohraničí a hodnotu mírového soužití v Evropě.

PŘÍLOHY

Interreg
Kofinanziert von der Europäischen Union
Spolufinancováno Evropskou unií
Sachsen – Tschechien | Česko – Sasko

Historie pohraničního regionu: Rodinné příběhy na hřbitově v Lučanech nad Nisou

Autor aktivity: ***Hanna Janßen, Nicole Raschke***

ANOTACE AKTIVITY

Hřbitov v Lučanech nad Nisou není jen místem odpočinku, ale živou kronikou bouřlivého 20. století v česko-německém pohraničí. Různé jazyky na náhrobcích a jejich odlišný stav zachování vyprávějí příběhy lidí, kterým do životů nekompromisně zasáhly změny hranic, válka či odsun. Žáci se v roli historiků-detektivů vydávají po stopách čtyř konkrétních místních rodin. Podaří se jim z útržků osudů poskládat mozaiku místních dějin a pochopit, jak velká evropská politika měnila životy obyčejných lidí na jednom jediném místě?

DOSTUPNOST + MAPA

VSTUPY

Přenositelnost a využití aktivity: Další hřbitovy a pamětní místa v německo-českém pohraničí

Potřebný čas: 60 min.

Personální zajištění: 1–2 vyučující

Doporučená věkový skupina: 6.–9. ročník ZŠ, SŠ

Pomůcky: Popisy postav (viz Příloha 1), časová osa (viz Příloha 2), karty s životními událostmi vytisknuté na barevné papíry podle jednotlivých postavy (viz Příloha 3), pokyny pro učitele (viz Příloha 4)

Širší kontext:

Doporučené vstupní znalosti a dovednosti žáků:

- Základní znalosti o první a druhé světové válce

Před aktivitou:

- Místní historie nebo exkurze do Muzea Na cestě (výstava starých vozidel v bývalé továrně Ludwiga Breita)

Po aktivitě:

- Srovnání dalších pohraničních regionů v Evropě a jejich kultury vzpomínek

POSTUP BÁDÁNÍ / POSTUP

1. EVOKACE A MOTIVACE

Žáci dostanou základní instrukce pro pietní chování a následně volně prozkoumají areál hřbitova. Vyučující je motivuje otevřenou otázkou: „Čeho všeho si na tomto místě všímáte?" Žáci si tak sami přirozeně všimnou různých jazyků, odlišných datací a nápadných rozdílů mezi udržovanými a zchátralými hroby.

2. BADATELSKÁ OTÁZKA

Proč hřbitov vykazuje stopy různých jazyků, kultur a období?

3. HYPOTÉZA

Hypotézy jsou formulovány na základě společné diskuze, např.:

- „Na hřbitově se nacházejí lidé různého původu, protože v Lučanech nad Nisou žili pohromadě lidé různých jazyků."
- „Různé jazyky a časová období na náhrobcích souvisejí s politickými změnami a měnícími se státními hranicemi."
- „Různý stav zachování hrobů by mohl být způsoben tím, že některé rodiny musely místo opustit, a proto se o hroby již nikdo nestará."

4. POKUS

Třída se rozdělí do čtyř skupin. Každá skupina obdrží materiály (karty událostí) ke konkrétní místní postavě – Anton Hittmann, Klára Jašková, Ludwig Breit a Pavel Semík. Učitel může vytvořit časovou osu nejdůležitějších historických událostí 20. století. Pro podporu procesu učení lze rozdat kartičky s vybranými životními událostmi každého jednotlivce. Žáci pátrají v terénu po stopách „své" rodiny a na základě kartiček se snaží zrekonstruovat, jak do osudů těchto jedinců zasáhlo nucené stěhování, soužití kultur či poválečný odsun.

5. VYHODNOCENÍ

Skupiny prezentují rodinnou historii vybraných lidí a společně zařazují životní události na časovou osu. Učitel doplňuje historický kontext a vysvětluje politické změny v regionu. Jsou zvažovány různé perspektivy a historie pohraniční oblasti je zprostředkována citlivě. Žáci detailně zjišťují, jak se na osobních osudech podepsaly tehdejší velké politické změny.

Možné oblasti zaměření rodinných historií:

- Anton Hittmann: Útěk a vyhnání a také místní ukotvení
- Klára Jašková: Soužití německy a česky mluvících rodin
- Ludwig Breit: Vyhnání a jeho dopady na místo
- Paul Semik: Změny názvu a identita místa

Závěrem učitel zdůrazňuje, že v tomto regionu žili po dlouhou dobu lidé různých jazyků a kultur. Dnes Evropská unie umožňuje mírové soužití napříč hranicemi států.

6. HLEDÁNÍ SOUVISLOSTÍ

Zjištění se dají přenést na další evropské pohraniční regiony. Žáci hledají paralely s pohraničními regiony v Evropě, např.:

německo-polské pohraničí,

Alsasko (Francie),

Jižní Tyrolsko (Itálie),

Slezsko,

pobaltské státy.

Následuje diskuze o podobnostech a rozdílech týkajících se změn hranic, mnohojazyčnosti a kultury vzpomínek.

7. REFLEXE

Společná diskuze nad tím, jaký význam mají hřbitovy jako historické prameny a místa paměti. Žáci reflektují, proč je nezbytné znát různé pohledy na historii a co nás osudy těchto čtyř rodin mohou naučit pro současné mírové soužití v Evropě.

Možné otázky do diskuze:

Proč se hranice měnily, i když mnoho lidí žilo na stejném místě?

Jaký dopad měla politická rozhodnutí na jednotlivé rodiny?

Jaký je význam hřbitovů jako historických pramenů?

Proč je důležité seznámit se s různými pohledy na historii?

Co se dnes můžeme z těchto rodinných příběhů naučit?